

Advies

Hierbij biedt de provincie Gelderland samen met waterschap Rijn en IJssel haar ambtelijke inspraakreactie aan op de internetconsultatie door het ministerie van LVVN voorgelegde gebruiksnormen en aandachtsgebieden voor het 8e Actieprogramma Nitraatrichtlijn (8e NAP).

Op hoofdlijnen gaat dit actieprogramma in op de wijziging van de stikstofgebruiksnormen voor oppervlaktewater binnen een gebiedsgerichte aanpak. Wij onderschrijven de gebiedsgerichte aanpak. In gebieden waar de waterkwaliteit onvoldoende is door stikstof vindt korting plaats op de stikstofgebruiksnorm. De voorgestelde aandachtsgebieden zijn echter fors kleiner dan de huidige NV-gebieden waardoor hier de bemesting met stikstof zal toenemen. In een groot deel van de aandachtsgebieden is de korting op de stikstofnorm (10%) lager dan voorheen in de NV-gebieden (20%). Ook daar neemt de ruimte voor stikstofbemesting toe. We maken ons zorgen over de afzwakking van de maatregelen ten opzichte van het 7^e APN, zowel voor het nitraatdoel in het grondwater als voor stikstof in het oppervlaktewater. Uit de Nitraatrapportage (2024) volgt dat de nitraatconcentraties dat uitspoelt onder landbouwpercelen op zandgronden midden Nederland de laatste jaren boven de norm ligt. Afzwakking van beleid brengt KRW-doelbereik niet dichterbij.

Het ministerie relateert de waterkwaliteit vanuit stikstof aan landbouw. Gelderland heeft positieve ervaringen met de lopende gebiedsprocessen. En sluit andere factoren, zoals belasting uit het buitenland en rioolwaterzuiveringsinstallaties, niet uit. Die kunnen in de betreffende KRW-oppervlaktewaterlichamen een grotere invloed hebben dan de agrarische sector. Voor de provincies is niet alleen nitraat van belang voor het KRW-doelbereik.

Opgemerkt moet worden dat een deel van de waterschappen in het gebied van de provincie Gelderland (waaronder waterschap Rijn en IJssel) haar verantwoordelijkheid reeds genomen heeft om aanvullende zuiveringen te realiseren voor de verwijdering van nutriënten als bijdrage aan de vrachtreductie.

Stikstofgebruiksnorm

Afgaand op het advies van de commissie MER, heeft u geen alternatief onderzocht waarbij de landbouw niet verantwoordelijk is voor eventuele overschrijdingen van KRW-normen voor nutriënten in zowel grond- als oppervlaktewater. De stikstofgebruiksnormen die u nu voorstelt, sluiten daar ook niet op aan. Nu blijft onduidelijk welk effect wel behaald kan worden met de voorgestelde stikstofgebruiksnormen. Laat staan dat er op tijd voor het opstellen van 4e Stroomgebiedbeheerplan (SGBP4) zicht zal zijn op concrete maatregelen en financiering voor het wegnemen van restopgaven. Wij verzoeken u voor 1 januari duidelijkheid te geven over het complete maatregelenpakket inclusief financiering en taakverdeling om de nutriëntenbelasting terug te brengen naar een acceptabel niveau. Alleen dan kunnen deze maatregelen (geborgd) opgenomen worden in het SGBP4.

Aandachtsgebieden

Via verschillende routes (o.a. IPO en UvW) is aangegeven dat de aanwijzing van de aandachtsgebieden onvoldoende is afgestemd met de provincies, waterschappen en overige partners. De beoogde tijdsplanning voor dit proces is te krap. De huidige aanwijzing leidt tot vragen of gebieden wel of niet terecht zijn aangewezen en over de begrenzing van die gebieden. Daarnaast is er essentiële informatie beschikbaar – zoals het behalen van de doelen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW) – die niet is meegenomen in de aanwijzing. Het ontbreken van deze informatie brengt het risico mee dat gebieden ten onrechte wel of niet worden aangewezen. Dat zet draagvlak onder druk. Een onjuiste aanwijzing is voor zowel de boeren, de waterkwaliteit als het vertrouwen in de politiek schadelijk. Wij verzoeken u de aanwijzing van de aandachtsgebieden met een jaar uit te stellen en in de tussentijd een zorgvuldig proces hiertoe te doorlopen, tezamen met de partijen in de regio die de situatie goed kennen en weten waar welke maatregelen het meest effectief zijn. Op onderdelen herkennen we ons onvoldoende in het kaartbeeld en kunnen de opgave onvoldoende herleiden. Voor een beter beeld is een nadere analyse van aandachtsgebieden en consequenties van aangepaste stikstofnormen op waterlichaam niveau nodig. LVVN heeft toegezegd deze informatie voorjaar 2026 gereed te hebben op basis van modelberekeningen van WEnR. Door uitstel kan ook rekening gehouden worden met de actualisatie van het maatregelpakket om de KRW-doelen te halen, op basis van een geactualiseerde bronnenanalyse. Deze actualisatie van maatregelen vindt medio 2026 plaats in het kader van het nieuwe Stroomgebiedsbeheerplan. Hierdoor kan de aanwijzing van gebieden worden gebaseerd op de meest actuele informatie en de definitieve kaart beter aansluiten op de regionale opgaven.

Proces en planning

Het proces om te komen tot een 8e NAP is tot nu toe niet gebaseerd op samenwerking/participatie met medeoverheden. Provincies, waterschappen en andere partijen zijn onvoldoende betrokken bij de totstandkoming. Verder zijn de inspraakreacties van afgelopen zomer op het 8e NAP onvoldoende meegenomen. Het uitleggen van de 8e NAP in de betreffende regio's is daardoor erg lastig. Hierdoor komt er extra druk op lopende gebiedsprocessen te liggen. Verder gaan we ervanuit dat er in de loop van 2026 nog gelegenheid is op te reageren op de concept maatregelen voor fosfor.

Wij vragen uw aandacht voor bovenstaande advies.